

fàcil establir acords de producció que satisfacin els governs regional i central, els propietaris i els operadors.

Només cal temps. Igual que en el cas d'Europa, encara hi ha un interrogant sobre la facilitat amb la qual la tecnologia americana es pot aplicar als jaciments de la Xina. Com en el cas d'Europa, hi ha zones molt densament poblades en algunes parts del país, i a mesura que la població es faci més resistent al poder central, podria oposar-se a les perforacions de davant de casa seva. La Xina no disposa d'infraestructures per traslladar el gas d'esquist dels jaciments. Gran part de les infraestructures que té es van construir per connectar els camps convencionals als mercats. El país, però, té el rècord de la construcció d'infraestructures a gran velocitat: el gasoducte de Turkmenistan, per exemple, es va acabar molt més ràpid del que hauria fet a Occident. No obstant això, el metà dels jaciments de carbó, encara que ja s'ha estat desenvolupant durant deu anys, en molts punts encara no té canonades adequades que el vinculin als mercats. Dos dels grans camps de gas d'esquist de la Xina se situen a l'àrid nord-oest del país, lluny de l'aigua necessària per al *fracking*.

Sinopec va aconseguir extreure gas dels pous de prova a Sichuan, però podrien passar anys abans que el gas no comenci a fluir de debò. Tot i això, si tot va bé, n'hi podria haver grans quantitats. L'AIE preveu que la producció total de gas podria augmentar en cinc vegades l'any 2035, per situar-se als 475bcm, dels quals 390bcm provindrien de fonts no convencionals, i més de la meitat d'aquesta xifra, del gas d'esquist.

L'Índia vol situar els seus recursos d'esquist al mapa, i va establir normes d'exploració a finals de 2013. Però a causa de l'escassetat d'aigua, la població sovint desconfia dels perforadors i els miners. Les esperances d'Argentina d'extraure el seu propi gas d'esquist van rebre un cop dur quan el seu govern va prendre el control d'YPF, una companyia de petroli i gas anteriorment de propietat estatal que havia estat venuda a Repsol. Amb tot, és probable que passi una dècada o més abans que el gas d'esquist no tingui un efecte rellevant en els mercats globals de gasos i sistemes de fixació de preus de fora dels Estats Units.

Els preus del gas a Europa

Vigila el que desitges

Els pros i els contres d'un mercat del gas més competitiu a Europa.

Les companyies energètiques europees van fer grans celebracions quan van signar nous contractes de 20 a 30 anys amb la companyia russa Gazprom a mitjan dècada passada. Garantir la seguretat del subministrament de gas a molts anys vista semblava motiu de celebració. Però havia de venir la ressaca.

Europa és el principal camp de batalla dels preus del gas. Als Estats Units, els preus del gas els fixen els fonaments de l'oferta i la demanda (la coneguda com la competència *gas-on-gas*, *gas-a-gas*), i això vol dir que, actualment, aquests preus són baixos. A Àsia el gas es compra i es ven principalment lligat als preus fixats per contractes vinculats directament als –actualment alts– preus del petroli. Europa se situa en un lloc intermedi.

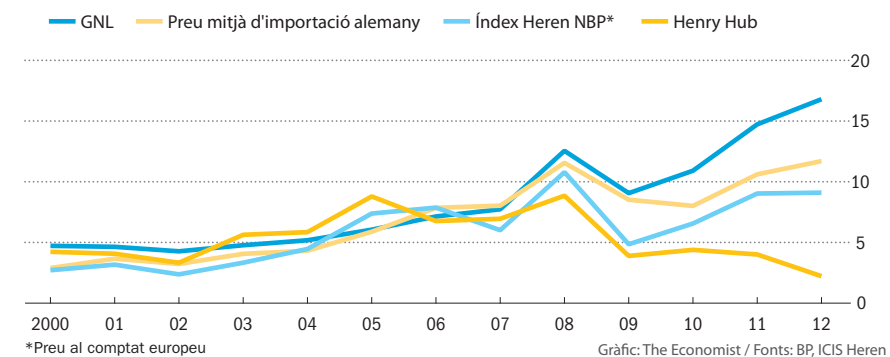
Els contractes *take-or-pay* a llarg termini, que garanteixen compres mínimes de gas vinculat al preu del petroli –el mètode habitual per a la compra i venda de gas a Europa– està sota una pressió enorme. Això està alterant la russa Gazprom i la noruega Statoil, que en conjunt subministren el 40%

del gas del continent, principalment sota aquests termes. Fins i tot Vladímir Putin va reconèixer en un discurs al 2012 que la competència del gas d'esquist podria tenir un gran impacte sobre els proveïdors de gas de Rússia. Gazprom ha de mesurar cada vegada amb més cura quant pot cobrar als seus clients europeus sense desanimar-los. El gas representa el 10% del PIB de Rússia i contribueix esplèndidament a les arques de l'Estat, així que Putin té motius per amoïnar-se.

Els preus del gas indexats als del petroli s'estan ajustant per una combinació de factors, principalment arran de la crisi financera del 2008, la desregulació dels preus de l'electricitat a Europa, la liberalització dels mercats d'energia britànics i l'arribada del gas d'esquist. La desregulació a la Gran Bretanya del 1986 havia portat la competència *gas-a-gas* al país. El comerç a preus al comptat va tenir lloc al National Balancing Point, una plataforma de comerç virtual. El 1998, un gasoducte que uneix Norfolk amb la costa belga, conegut com a interconector Bacton-Zeebrugge, va permetre

La gran divergència

Preus del gas, dòlars per milió de Btu

Putin n'és un admirador.

l'enviament de gas dins del mercat al comptat al nord d'Europa quan era més barat que el gas vinculat al preu del petroli.

Al mateix moment que la demanda d'energia a Europa s'ensorrava arran de la crisi financera, un excés de GNL a Qatar apareixia al mercat. Qatar havia desenvolupat una capacitat descomunal per subministrar GNL als Estats Units, però el gas ja no era necessari, perquè en aquells moments, el client original ja disposava de grans quantitats de gas d'esqu Coast, i els qatarians necessitaven nous compradors. El GNL de Qatar era més barat que el preu del gas vinculat al petroli de Rússia i Noruega i van permetre més liquiditat als mercats de

gas del nord d'Europa, que s'havien basat principalment en el gas comprat sota contractes a llarg termini. Tot això va fer que el 2008 es produïssin grans quantitats de gas barat i que molts compradors en podien aconseguir a partir de les terminals de GNL del nord d'Europa o a través de l'altre costat del Canal de la Mànega.

L'agitació va fer que grans empreses energètiques europees es dirigissin a Gazprom per demanar millors condicions. El col·lapse de la demanda els va deixar un gas que havien de comprar obligatòriament, però que ja no els calia. Els competidors amb accés als mercats al comptat havien robat els clients a Gazprom. I tot això mentre

els preus del petroli, al qual s'indexa el preu del gas, s'elevaven abruptament.

Gazprom va ser inusualment receptiva als laments dels seus clients. Junctament amb Statoil, va acceptar d'introduir un element de fixació de preus en els contractes al comptat, en part per evitar que les vendes als clients europeus caiguessin encara més. De la mateixa manera que un excés de gas va donar lloc al desenvolupament del Henry Hub als Estats Units, els centres europeus com ara la Title Transfer Facility dels Països Baixos es van desenvolupar per vendre el gas al comptat. La competència gas-a-gas ara fixa el preu de més de la meitat del mercat europeu, enfront del 20% el 2005.

Els propers avenços poden ser més lents. De moment, s'ha acabat l'excés de gas, i la intenció de la Unió Europea de crear un mercat del gas completament liberalitzat continua molt per sota del seu objectiu. La desregulació introduïda en la dècada del 2000 era lenta i tortuosa, i la liberalització del futur és cop probable que sigui més fàcil.

Un desastre nuclear a mig món de distància va posar el fre a l'expansió natural de la liquiditat d'Europa. El devastador tsunami del Japó de l'any 2011 va fer que el país tanqués les plantes d'energia nuclear i recorregués a altres fonts d'energia, en particular el gas. Els qatarians, encantats, van canviar la direcció dels seus vaixells

metaners, i van desviar el gas sobrer cap al Pacífic. Els preus al comptat europeus van pujar, però encara es mantenen per sota dels preus de contracte, i els serveis públics alemanys com RWE i E.ON continuen perdent milers de milions en gas contractat. Els serveis públics alemanys i d'altres països europeus han iniciat un arbitratge amb Gazprom en un esforç per obtenir millors condicions.

Gas al comptat? El sistema, sens dubte, necessita reformes. Fixar el preu d'una mercaderia segons el d'una altra que no hi està gaire relacionada no té gaire sentit. Peter Hughes, de Ricardo Strategic Consulting, assenyala que si el gas es converteix en un "mercat de matèries primeres normal", a llarg termini els preus s'acostaran al cost marginal de l'oferta, que està molt per sota del preu del petroli. Però la vinculació al petroli podria continuar. Els contractes són còmodes i poden ser més flexibles del que sembla d'entrada. A més, la liberalització i els centres de comerç podrien tenir conseqüències que Europa podria voler evitar.

Una liberalització del mercat donaria el poder als grans proveïdors. Basar-se en els mercats al comptat en lloc de contractes a llarg termini permetria a Rússia, que subministra una quarta part de tot el gas d'Europa, manipular els volums per gestionar els preus. Es diu que Gazprom està dividida internament entre els que defensen la vinculació al petroli costi el que costi i els que creuen que cal passar pàgina. Els preus elevats del petroli amenacen de tallar la quota de mercat de Gazprom mitjançant el foment de la construcció de terminals d'importació de GNL i el desenvolupament del gas d'esquist europeu. La pregunta és a quin acord preu-volum es pot conformar Rússia.

Tal com una persona amb informació privilegiada de la indústria del gas explica, els contractes *take-or-pay* a llarg termini vinculats al preu del petroli realment són "llicències per renegociar". Cada part pot reobrir el contracte un cop cada tres anys si les circumstàncies del mercat canvien "materialment", i Gazprom està obert a fer ajustos. Al juliol de 2012 va resoldre una disputa amb E.ON i va accedir a fer rebaixes als preus que podrien estalviar mil

milions d'euros l'any a la companyia alemanya. Aviat es podria arribar a més acords amb altres companyies d'energia.

La creació d'un mercat del gas a Europa és un tema complicat. Als Estats Units va caldre una sobreabundància de gas i un munt de desregulació durant anys. Encara que es desenvolupin plataformes de negoci, falta molt per arribar a uns mercats profunds i líquids. Un gran obstacle és que, a causa dels problemes econòmics d'Europa, la demanda de gas no es troba en creixement, tot i que la tendència a llarg termini és a l'alça. En la mesura que el consum d'energia està estretament relacionat amb el creixement econòmic, la crisi de l'euro fa que, de moment, el gas sigui una inversió poc atractiva.

Per fer que un mercat d'aquestes característiques funcioni, traslladar el gas a tot el continent hauria de ser fàcil. Però el sistema de canonades de llarga distància d'Europa és "disfuncional", segons Pierre Noël de la Judge Business School de Cambridge. El mosaic de monopolis de gasoductes estatals no s'assembla de cap manera al sistema americà d'accés lliure per al transport interestatal de gas i la seva inversió descentralitzada, fet que va permetre als Estats Units d'adaptar-se ràpidament a l'auge del gas d'esquist.

Mentrestant, el carbó continua sent la forma més barata de produir energia, i els governs d'Espanya i l'Europa de l'est protegeixen obertament la mineria del carbó. El gairebé col·lapse del comerç de drets d'emissió a Europa significa que no hi ha un preu del carboni realista que premii l'avantatge ecològic del gas sobre el carbó en la generació elèctrica, i les energies renovables disposen de grans subsidis. Només cal afegir la por de la societat al gas d'esquist, i tot sembla cada vegada menys i menys prometedor. L'edat d'or del gas podria passar Europa de llarg.

Patrocinat per

gasNatural
fenosa